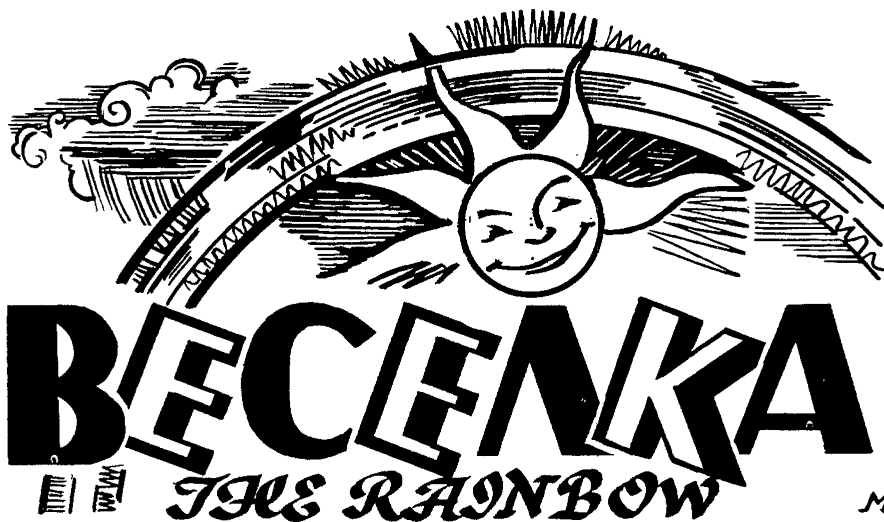
"SVOBODA" — SECTION II

журнал для української дітвори.

Рік I. 15-го жовтня 1954 Ч. 2.

НАДХОДИТЬ ОСІНЬ

Гей, надходить Осінь —
Пташенята босі,
А зайчата й лисенята
Без кожухів досі.

Гей, надходить Осінь —
Квітка сонця просить:
„Я не знала, не зів'яла,
Не заснула досі...

Гей, надходить Осінь —
Їжак листя носить.
„Йди но, свате, в нірку спати —
Нагулявся досить!"

„Осене, не злися,
Усміхнись до мене!
Як мені не заспіваєш,
Не засну я, нене!"

От, співає Осінь:
„Люлі — люлі — люлі...
Спіть же, квіти і звірята —
Вже скінчились гулі!"

Мирослав Петрів

О. Кобець

ХОТІВ БИ Я ЗНАТИ

**Хотів би я знати,
Про що розмовляє
Берізка з берізкою рано в гайку;
Про що невгамовна
Синичка співає,
Стрибаючи з гілки на гілку в садку?**

**Хотів би я знати,
Про що то воркоче
Бентежна голубка у нас під дашком?
Про що загадково
Струмочок шепоче,
Збігаючи в пишну долину ярком?**

**Хотів би я знати,
Про що завжди мріє
Лелека, забрівши в високу траву?
Яка саме зірка
У небі зоріє
Для мене, аж поки я в світі живу?**

**Хотів би я знати,
Що риба говорить,
Коли табуниться в прозорій воді?
Хотів би я знати,
Чи дихають гори,
Чи біль відчувають лани золоті?**

**Хотів би я знати,
Що справді віщує
Сумним завиванням у лісі сова?
Хотів би я знати,
Хто з янголів чує
У небі молитви моєї слова?**

**Хотів би пізнати
Я все достеменно
Бо так же життя я під сонцем люблю,
Що всякі новини
Про світ незбагненний
Душею і серцем жадібно ловлю!..**

ДУБ І ЯЛИНА

Прийшов золотоволосий Жовтень і скликав дерева на збори. Зійшлися берези, осоки, вільхи, берести, в'язи, липи, буків гладкокорих багато, прийшла модрина, прийшов наостанку і дуб кострубатий. А Жовтень каже:

— Зима надходить. Пташки відлетіли у вирій, тварини приготовили собі затишні криївки, квіти зів'яли. Час і вам готуватися до зими! Час вам соки в коріння стягати, прекрасні листочки скидати, на зиму засипляти.

Збори закінчилися, золотоволосий Жовтень пішов оглядати сади, а дерева розійшлися по лісі. Стягнула береза в коріння соки, щоб узимку від морозу не потріскалися її білі боки, і листя вмить стало жовте. Стягнув і явір у коріння соки, щоб узимку не потріскалися боки, і листя стало золоте. Стягнув і бук у корінь соки, щоб узимку від морозу не потріскалися боки, і листя стало червоне.

Так усі дерева стали жовті, золоті або червоні — і граби, і липи, і в'язи, і осики, і підлісок листовий пребагатий, тільки далі зеленіла ялина, зеленіла модрина й зеленів старезний дуб кострубатий.

— Чом ти, ялино, не слухаєш наказу Жовтня? Чом далі зеленієш, чом соків у коріння не стягаєш, чом голочок зелених не скидаєш?

— Я маю час. Скидаю голочки, та всіх зразу не мушу.

— Ялино! Ти знаєш, що я в цім лісі цар — я, дуб старий, кострубатий. Я цього не стерплю, щоб хтось у моїм лісі зеленів, а я стояв сіренький, немов прошак. Адже я цар! Як не скинеш голочок, я не скину листя. У мене тіло тверде, кора груба, гілки витривалі, листочки мов зі шкіри. Я не боюся морозів!

Вернувся золотоволосий Жовтень і став дерева оглядати. Бачить — всі позолотіли, тільки зеленіє ялина, зеленіє модрина і дуб старезний кострубатий.

— Чому ж ти, дубе зелений, листя не скидаєш?

— Я не скидаю і не скину! Моє тіло тверде, кора груба, гілки витривалі, листя мов зі шкіри! Я морозів не боюся! Ото порядки! Я, цар, маю стояти в сіренькім одязі, мов прошак, а ота ялина буде пишатися зеленню! Ні! Я цього не стерплю!

Жовтень сів під дубом і почав йому казати:

— Слухай, дубе! Це не є моя примха, ані особлива ласка для ялини. Вона може зеленню взимку пишатися, а ти ні. Загинеш, як мене не послухаєш.

— Загину? Від холоду? Адже я сильний, кора моя груба.

Як не від холоду, то від посухи, від спраги загинеш.

— Що ти верзеш? Щоб я зимою мав загинути від посухи, від спраги? Це вже, вибач за слово, теревені.

— Адже з твоїх листочків випаровує багато води. За місяць випарують всі нагромаджені припаси. Води корінням не набереш, бо ж земля за-

мерзне. Так висохнуть твої гілки, бо втратять воду, зісхне і коріння.

— А чому ж ялині ти дозволяєш зеленіти? Чи ж вона не загине від спраги?

— Ні, вона не загине! З її дрібних голочок випаровує так мало води, що вона не втратить за зиму всіх нагромаджених припасів. Вона може зеленіти, це їй ніколи не зашкодить.

Почувши таке, дуб вже не сперечався, позолотів і став листя скидати.

Мирослав Петрів

Контрольні питання: 1. Чому восени деякі дерева втрачають зелений колір? 2. Чому одні дерева скидають на зиму листя, а другі залишаються зелені? 3. Чи всі шпилькові дерева зберігають на зиму свої голочки?

ГЕРОЙСТВО ПАВУКІВ

Цікаво, чи ви бачили дуже дрібних павучків, які живуть у вівсах і будують гарненькі гніздечка? Ці гніздечка вміщені між 3-4 злученими стебелинками вівса. Вони обмотані тонкою, наче шовк, павутинкою. Це — підстава гнізда. Кілька колосків вівса, що їх павучиха обмотує разом із стебелинками, творять властиве мешкання. Верхні вільні колоски звисають над гніздом, наче дашок. Середина гнізда округла. Стіни дуже дбайливо вкриті густим павутинням. На дні мама-павучиха складає до 150 яєчок, трохи більших, як макове зерно. З тих яєчок вийдуть маленькі павучки. Вони дуже слабенькі, не вміють ні полювати, ні робити сітей. Без допомоги мами вони напевно загинули б. Мати мусить забезпечувати їх поживою і вважати, щоб не зробити непотрібного руху, який міг би викинути їх з гніздечка. Вона завзято боронить своїх дітей.

Трохи інших павучків можна побачити в лісі, або в полі. Вони також носять на своїй спині білі мішки і з ними не розлучаються. А коли надходить час виходу павучків з мішечка, павучиха перегризає павутинну тканину і звідтіля витягає своїми щелепами дрібненьких павучків. Далі носить їх на грудях, череві й на ногах. Коли трапляється небезпека або непогода, мати примушує малих залізти в мішок. Так буває, поки павучата не стануть здібні до самостійного життя.

Одного разу в лісі, під час пластової прогулянки, я був свідком великої любови мами-павучихи до своїх дітей. Якось необачно павучиха із своєю торбою на плечах попала в гніздо лісових мурашок. Вона намагалася видобутися. Мурашки громадою напали на павучиху й хотіли забрати в неї мішок з яєчками. Йшла страшна боротьба. Мурашки силкувалися накрити павучиху піском і унеможливити боротьбу та втечу. Павучиха робила розпучливі зусилля, щоб вилізти з гнізда напасників. Успіху не мала. Клей, що притримував мішок з яєчками, відліпився і мішок відірвався від нещасної матері. Вона підняла мішечок з піскової ями своїми щелепами, вириваючи його від мурашок. Кілька разів я пробував видобути павучиху паличкою з піску без її мішечка, одначе вона вперто верталася по своїх дітей. Врешті я допоміг мамі-героїні позбутися мурашок і приміститися під листком. Уявіть собі, дорогі приятелі, щастя тієї дрібної тваринки!

Леонид Багинський

О. Олесь

ВИВІРКА

„Вивірка, вивірка плига вгорі! . .
Онде праворуч, за гілкою, — гляньте!
Що вам, — не видно? . . А осьдечки станьте!
Вивірка! . . Швидше сюди, школярі!"

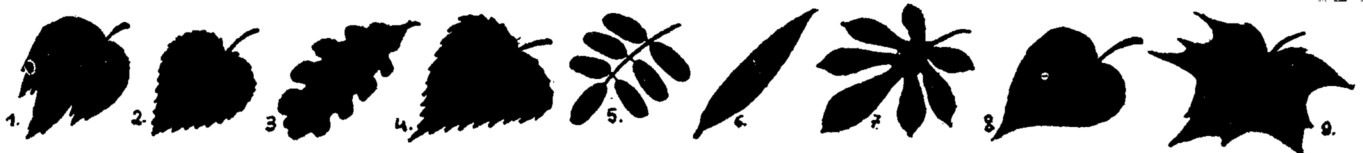
З криками, гиками діти біжать . . .
„Вивірка? Де ж вона? Де вона ділась?"
„Впала з ялинки, клубочком скотилась!"
Діти в захопленні дивнім стоять.

З гілки на гілку злітає вона,
Крутиться, вертиться дзиґою, з сміхом
Дражниться, хвалиться в лапці горіхом,
„Kах-ках-ках!" — котиться лісом луна.

Хтось узяв грудку і кинув . . . „Ках-ках!"
Вивірка враз подалась на ялину,
Вище, ще вище, на саму вершину . . .
Ось уже й зникла в зелених гілках.

Довго ще, довго стоять школярі . . .
Час уже йти і обідать додому,
Тільки не хочеться рушить нікому,
„Ках-ках!" — хтось дзвінко сміється вгорі.

Хто з дітей, любителів природи відгадає, які це листки?

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ

Сорок років тому, в 1914 році, вибухла перша світова війна. У цій війні взяли участь Українські Січові Стрільці — українське військо. До цього війська йшли добровільно молоді хлопці і навіть дівчата, щоб визволити з московської неволі український нарід.

Кожен Січовий Стрілець складав присягу, що буде незламно боротися за волю України:

„Я — Український Січовий Стрілець — присягаю українським князям, гетьманам, Запорозькій Січі, могилам і всій Україні, що вірно служитиму Рідному Краєві, боронитиму його від ворога, воюватиму за честь української зброї до останньої краплі крови. Так мені, Господи Боже й Архангеле Михаїле, поможіть! Амінь".

Цю присягу вірно додержали Українські Січові Стрільці — вони вславилися своїми геройськими боями з московським наїзником. Великий і славний бій звели Січові Стрільці на горі Маківці в Карпатах, потім на Поділлі — за старе місто Галич, на Лисоні і в багатьох інших місцях.

Коли 1917 року відновилася в Києві над Дніпром Українська Держава, УСС відразу стали їй на службу. Вони боролися теж з поляками за Львів — столицю Західньої України.

Українські Січові Стрільці було таке славне українське військо, що про нього й досі співаємо в піснях, а батьки розказують своїм дітям про хоробрі подвиги молодих відважних стрільців. Є й такі батьки та дідусі, що самі служили в Січових Стрільцях. Щасливі й горді діти, що мають таких батьків та дідусів!

Багато українських громадян влаштовувало свята для вшанування 40-річчя перших боїв Українських Січових Стрільців. Ми, українські діти, теж згадуємо їх і віддаємо пошану Тим, що поклали свої голови за волю України.

„УСУСУСИ"

Має Стець дідуня з сивим вусом,
А дідусь колись був Усусусом —
Усусус — це здавна знає Стець —
Український Січовий Стрілець.

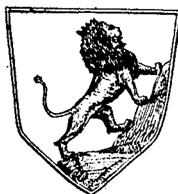
Дід не раз розказує цікаво
Про стрілецьку боротьбу і славу,
Про походи, наступи, бої,
Про пригоди бойові свої.

Є в дідуня знімок: в однострою
Він стоїть, в руках тримає зброю —
„Бачиш? — каже хлопчикові дід, —
Ця картина має сорок літ.

Сорок літ . . . Пожовкла вже картина,
Та не склала зброї Україна,
І рушниці не пускає з рук
Наш повстанець, Усусуса внук!

І боротися так довго буде,
Аж Вітчизні волю він здобуде,
І засяє на широкий світ
На Калині волі білий цвіт."

Р. З.

Володимир Бандурак

КОЗАЦЬКА ДИТИНА

Оповідання з козацької бувальщини

ДРУГИЙ РОЗДІЛ

Зловіщо вдарив дзвін на тривогу. Дід схопився на ноги. Надворі попелів ранок. У вікна раптом ударила заграва. З другого кінця села нісся далекий гомін.

— Трохиме, вставай! В селі пожежа! — крикнув дід.

Дід вибіг на подвір'я. В чотирьох місцях горіло село. Коло пожежі метушились люди, рятуючи майно й худобу. Церковний дзвін не переставав бити на сполох. Худоба ревіла. З гуком падали покрівлі хат, пережерті вогнем. Високо в небо, стріляв вогненний стовп іскор. Від них в одну мить займались сухі, як чир[1]), сусідні хатки. В селі творилося пекло.

Старий Клим відразу відгадав причину пожежі: клята татарва, користаючись бурею, закралася в село . . .

— Трохиме, сину! — гукнув старий. — Хапай зброю! В селі татари!

Вулицями бігали люди. Ніхто не знав гаразд, що робити. Жінки ламали в відчаю руки, голосили перелякані діти.

— Гей, люди! — гукав їм дід. — Ворог в селі! До зброї! Готуйтесь до оборони!

Рішучий голос старого козака подіяв на перелякану громаду. Кожний хапав, що під руку попало, й ставав до оборони. Кожний обіцяв собі дорого продати своє життя. Умить зібралося коло діда кілька десятків нашвидкуруч озброєних селян.

Світало. Село горіло. В той час з-поза хат показалися татари. Вони позлізали з коней і кинулися ловити бранців. Дехто був такий переляканий, що без спротиву давався брати в сирівці[2]). Інші завзято боронилися.

Біля Климової хати під лісом татари натрапили на завзятий опір. Вони нап'яли луки й випустили хмару стріл на невеликий гурт оборонців. Потім з диким вереском „Аллах! Аллах!" кинулися на них з голими шаблями.

З хати вибіг Пилипко. Він увесь трусився і переляканими очима дивився на кривавий бій. Дід помітив унука.

— Палажко! — гукнув він, відбиваючись від татар. — Бери мерщій Пилипка і втікайте в ліс!

Мати кинулася з Пилипком поза хату в бур'яни. Хлопчина ще встиг оглянутися. Побачив як татарська шаблюка впала на сиву голову дідуся і він, мов підрізаний дуб, звалився на землю. Оборона була зламана . . . Пилипко закричав несвоїм голосом і закрив руками обличчя:

Ілюстрація М. Бутовича

— Мамо, матусю! . . Дідуся вбито! А он і батька схопили! . . Ой, кляті ж вони, кляті! . . він став голосно хлипати.

— Цить, синку, цить! . . — заспокоювала мати Пилипка. — Молися, дитино, за дідову душу, — він поліг зі славою, як герой.

Мати була бліда, мов стіна. Дрижачими руками пригортала до грудей свого одинака. Пилипко стиха хлипав і пробував молитися. Вони сиділи в бур'яні під високим тином. Утікати далі в ліс уже було запізно. Всюди вешталась роз'юшені татари і могли їх спіймати. Звідси було видно, що робиться в селі. Вулицями ганялися татари, мов чорти. Вони шниряли по хатах, грабували людське добро. Всю худобу зганяли в одне місце під лісом. На майдан під церквою зводили гуртками бранців. Звідси було чути розпучливий плач . . . Пилипко бачив, як кілька татар привели старенького панотця і таки на очах усіх відрубали йому сиву голову . . .

Вже було добре сполудня, як татари на майдані знову заметушились. З намету вийшов знатний татарин у дорогій одежі. Це був, мабуть, їх ватажок. Він кричав і вимахував руками. Скоро після цього татари кинулися перешукувати бу-

(Продовження на стор. 7-ій)

[1]) чир — кора з дерева, висушена на губку, вживалася при кресанні вогню.

[2]) сирівці — ремені з невиправленої шкури.

Роман Завадович

КОБЗАРЕВА ГОСТИНА

Сценічна картина з життя Т. Шевченка в 3-ох відслонах

ДРУГА ВІДСЛОНА

(Та сама обстанова, що в 1-ій відслоні, тільки без білизни на шнурку).

Хазяйка *(сидить на лавці під хатою і голосно читає „Кобзаря“).*

Слава не поляже!
Не поляже, а розкаже,
Що діялось в світі,
Чия правда, чия кривда
І чиї ми діти.
Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине!
От де, люди, наша слава,
Слава України!
Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово.

(захоплено) Оце я люблю! Славно пише наш Тарас Шевченко! Ніби з самого серця тобі думки виймає. Здається, читала б, читала б і не переставала б...

Шевченко *(вийшов тим часом на ґанок і почув її слова).*

Хазяйка. Але я зачиталася, а дядько певно зголоднів. Пора обід йому подати!

Шевченко. Не турбуйтесь, тіточко! Дядько не втече! Оце саме мені скортіло піти в садок погуляти. Славний у вас садок *(сходить з ґанку)*. А ви, бачу, з книжкою!

Хазяйка. Еге ж, з „Кобзарем“. Читали ви коли цю книжку? Якщо ні, конечно прочитайте! Славно, славно скомпонував наш Тарас Шевченко! Ех, коли б мені побачити його хоч раз, хоч здалека! Не нарадувалась би! Віддала б йому поклін низько, низько, до самої землі. Чула я, був десь на засланні, бідний. Мучили його вороги погані за те, що слово правди написав. Ех!.. Не чули ви, де він тепер?

Шевченко. Де він тепер, кажете? Та — говорять — у Петербурзі живе. А оце тепер — кажуть — в Україну гостювати поїхав. *(По хвилині)*. Ну, так ви собі читання не перебивайте, а я піду в садок, погуляю трохи. *(Іде в садок)*.

Голоси Марусі і Степанка *з вулиці:* Дядьку, дядечку, стривайте!

Шевченко. Чую голоси моїх малих друзів. *(Оглядається)*. А що там, голуб'ятка?

Маруся і Степанко *(біжать упоперек двору)*. Ми казки просимо! Казки!

Хазяйка. Не займайте, діти, дядька! Хто ж таке бачив — гостеві спочинку не давати!

Маруся *(зупиняється на півдорозі засоромлена)*. Так, мамо? А я не знала! Вибачайте, дядечку!

Степанко *(прокрадається поза Марусею і падає Шевченкові в обійми)*. А я таки хочу казки і годі!

Шевченко. Та що ви, тітко! Хіба оці пуцьверінки можуть кому надокучити своїм щебетанням? Я при них душею молодію. „Ох, діти, діти, діти, діти — велика Божа благодать!“

Хазяйка *(здивовано)*. Та я бачу, що й ви вмієте дещо з Шевченка. Так, так! „Кобзаря“ знає вся наша Україна. „Кобзар“ — у мене перша книжка по Євангелії. Моя Оришка — наймичка, а й вона вам „Катерину“ прокаже напам'ять, як Отче Наш.

Шевченко *(тим часом присів коло Степанка і пригортає його)*. Ні, ні, козаче, дядько не гнівається. Буде тобі казка, ще й о-така довга! *(показує руками)*. Ходи до мене, Марусю! Ти зовсім схожа на ту Оксану, що з нею я колись грався малим хлопчиком. *(Маруся підходить, він пригортає її другою рукою)*. Ходім, діти, в садок — там під грушею певно страх як багато казок повиростало. Ну, поздоровкайтесь із ненькою!

Маруся і Степанко *(вклоняючись)*. Бувайте здорові! *(Всі троє відходять)*.

Хазяйка. А не баріться довго! *(Сама)* Оце раз дядько! Припав до вподоби дітям, мов батько рідний. Де я їх подіну, як дядько від'їжджатиме? Реву буде повна хата! Щасливий дядько! Недарма він каже: „Кого люблять діти, той, значить, ще не зовсім поганий чоловік“. Непоганий — це правда, а хто він такий, не знаємо. *(Знов сідає на лавку і розгортає книжку)*.

Оришка *(з будинку)*. Ой, Господи! Що це таке? Пек-пек! Зроду-звіку такого не бачила!

Хазяйка. Хто це такий? Чи не Оришка? Її голос! *(Кличе)* А що там таке, Оришко?

Оришка *(вибігає на ґанок)*. Гроші! Гроші! *(Потрясає двома хусточками, скрученими в вузлики)*.

Хазяйка. Які гроші?

Оришка. Карбованці! *(Схопилась за груди)* Ой, дайте дух перевести! Ось тут вони, в кінчиках хусток! Дивіться!

Хазяйка. Де ж ти їх узяла?

Оришка. Були разом з дядьковою білизною, що віддав мені прати.

Хазяйка. Та в дядька і копійки при душі нема! Вчора позичив у мене десятака.

Оришка. Як не вірите, то нате їх! Розв'яжіть і подивіться! Отут дзвінкі обзиваються, а тут шелестить папірець...

Хазяйка *(потрясає хусточкою)*. Справді дзвенять! Ну, коли так, то почекай — покличемо нашого комірника. *(Підходить ближче саду)* Дядьку, а йдіть сюди!

Оришка. Мерщій ідіть, бо тут таке, що в мене аж жижки трусяться!..

(Продовження буде)

ВЕЛИКИЙ ВІДКРИВЕЦЬ

Кожного року, 12-го жовтня, американський народ вшановує пам'ять великого подорожника, мореплавця й відкривця — Христофора Колюмба. Цього дня 1492 р. він відкрив Америку.

Христофор Колюмб народився в місті Генуї, в Італії. Його батько був ткачем. Малим хлопцем Христофор дуже цікавився математикою, географією (тоді називали її „космографія") і астрономією. Він залюбки рисував мапи. Любив також читати книжки про морські подорожі й пригоди славних відкривців. Він учився і читав ночами. Удень ходив понад море до порту, приглядався кораблям та розмовляв з моряками про таємниці океанів. Згодом вступив до університету.

У часах Колюмба люди вірили, що земля плоска, як стіл. Тому боялися запливати далеко кораблями, щоб не провалитися в безодню. Одначе Колюмб вірив, що земля кругла, як куля. Одного разу він сказав про це морякам у порті. Вони висміяли його. З того часу Колюмба стали називати „божевільним відкривцем", а вуличники дражнились із ним та показували на нього пальцями. Одначе Колюмб твердо вірив, що земля кругла.

Великим бажанням Колюмба було знайти новий морський шлях до Індії через Атлантійський океан, тобто на захід.

Одначе Колюмб не мав грошей, щоб здійснити свій плян. Він поїхав до Еспанії. Тут о. Хуан Перез допоміг йому дістати кораблі й гроші на подорож від еспанської королеви Ізабелли. Дня 3-го серпня 1492 р. Колюмб рушив у дорогу трьома кораблями з 88 моряками. Його корабель називався „Санта Марія". Подорож була довга й небезпечна. Моряки збунтувалися й домагалися від Колюмба, щоб плисти назад. Колюмб обіцяв їм завернути, якщо за три дні не знайде суходолу. Врешті 12-го жовтня один моряк, що сидів у „бузьковому гнізді" на найвищій щоглі, закричав: „Земля, земля!"

Новий Світ був відкритий.

РАДІСТЬ ДІТЯМ — „ГАЛЛОВІН"

Раз на рік, в останній день жовтня діти в Америці передягаються за чарівниць, чортиків, страхопудів, духів, кістяків, накладають на лице машкари різних звірів і тварин, одягаються в різні смішні одяги. З гарбузів роблять ліхтарі. Вирізують у порожніх гарбузах дірки на очі, ніс і уста, заклеюють отвори кольоровим папером і всередину ставлять свічку. Такі ліхтарі називаються „джек-о-лентернс". Діти ходять по вулицях і домах та лякають людей. У той день влаштовують забави й прийняття з солодощами, горіхами й тістечками. Увечері відбуваються ворожіння й забави з різними жартами. Участь у тих святкуваннях беруть також дорослі люди.

Слово „Галловін" — це давнє англійське слово. Воно складається з двох частин: перша „галлов", значить „святий", друга „ін", значить „вечір". Інша назва є „Ол Галловс ів", тобто Навечер'я Всіх Святих. Його називають так через те, що на другий день, 1-го листопада є день Всіх Святих.

„Галловін" був відомий ще в поганських часах. Тоді люди вірили, що раз на рік душі померлих приходять на землю. Як багато інших поганських звичаїв, так і цей зберігся до сьогодні, хоч люди давно вже прийняли Христову віру.

КОЗАЦЬКА ДИТИНА

(Продовження зі стор. 5-ої)

р'яни. Почувся крик і плач тих, що вспіли заховатися в густім бур'яні. Татари волокли їх або несли на руках, мов немовлят, і кидали серед бранців на майдані.

— Втікати! — блиснула в Пилипка думка. Але вже було запізно. Хижа рука татарина впала на матірне плече й потягла до себе. Пилипко крикнув і, нічого не тямлячи, кинувся на татарина. Уп'явся гострими зубами в волохату руку. Татарин засичав з болю і люто блиснув очима. Пилипко побачив у його руці гострий ніж. Ще хвилина й не стане хлопчини... Але татарин, видно, роздумався і сховав ножа за пояс. Він знав, що ціна таким хлопцям у татарській країні дуже висока. Такі молоді хлопці татарщились, ставали лютими яничарами й непримиренними ворогами християн. Татарин ухопив хлопця за руку й став тягти до обозу. Другий татарин повів туди напівживу матір... Але Пилипко не давався. Він кидався татаринові, мов оса, до очей, кусав йому руки... Не було ради. Татарин ударив Пилипка по голові важким кулаком. Хлопчина, мов зламана берізка, повалися без пам'яті на землю.

(Продовження буде)

Леся Борисевиг

МУРИН — ХРИСТИЯНИН

(На основі правдивої події)

Багато-багато нового бачив Івась по дорозі з еміґраційного табору в Німеччині до Америки. Дуже його цікавила подорож залізницею до Бремену, останні готування до заморської плавби і, нарешті, пароплав, величезний, мов чотириповерховий дім. А потім корабель виплив на велике, велике море, де навіть тато й мама хворіли, а він, Івасик — ні. Він приносив мамі цитрину і якусь приємну воду.

Нарешті вони в Америці. Височезні хмародери заступили обрій. Усе, усе, куди лише сягав Івасиків зір, було нове, цікаве і таке відмінне від того, що він бачив раніше.

Потяг віз їх довго. Та ось кінцева залізнича станція. Речі складені на вантажне авто, а малий Івасик сидить поруч шофера і з великою цікавістю готується побачити обіцяні татом гарні будови „їхнього" фармера. Але авто, мов наперекір, чомусь минає великі гарні фармерські будови і везе їх вглиб країни.

З'явились низькі халупки, похилі й убогі. Раптом авто спинилося перед одною халупкою. Татові здивовані очі зустрічаються з маминими, а шофер вже поставив Івасика на землю.

З похилої халупки вийшов старий сивий мурин, привітно всміхнувся і привітався з ними. На щастя, шофер трохи розумів українську мову, і при його допомозі Івасик почув дивні новини. Старий мурин розповів, що він — християнин. Священик у церкві закликав своїх парафіян прийти з допомогою братам і сестрам, що за віру Христову терплять від безбожників переслідування — от, він, мурин, і підписав ашуранса. Робітників він не потребує, бо самі вони бачать, яке мале його господарство. Він з родиною сам дає всьому раду. Коли вони не мають де дітись, то він дуже радо прийме їх до себе відпочити.

Зворушений Івасиків тато міцно потиснув руку сивого мурина, а в мами з очей потекли дві великі сльози. Навколо зібрався натовп цікавих чорношкірих сусідів. Всі вони щось говорили незрозумілою Івасикові мовою, але їх усмішки й погляди були такі добрі, що Івасик їх зовсім не боявся.

Порадившись із шофером, Івасиків тато взяв адресу священика в сивого мурина і сердечно попрощався з ним та з усіма, що стояли коло авта. Священик гостив тата і його родину два тижні, а потім знайшов для них місце в багатого фармера.

Так мурин-християнин виконав свій християнський обов'язок.

Леся Храплива

У НОВІЙ ШКОЛІ

Учитель привітав клясу і сказав:

— Сьогодні прийшло до нашої кляси кількоро нових школярів. Трапилося так, що кожний із них походить з іншої країни. Ми скористаємо із цього та попросимо їх, щоб розказали щось про свою країну. Починай ти, Шенгу! — звернувся він до малого китайця.

— Моя країна називається Китай. Але мене забрали з неї, коли мені було лише два роки. Я живу у пані Сміт. І... і... я більше нічого собі про Китай не пригадую...

— А ти, Йоахиме? Ти ж приїхав недавно. Тож розкажи щось про свою Німеччину! — сказав учитель іншому новому учневі.

—Я жив у горах Альпах. Там було дуже гарно. Мій батько був лісничим і ми жили в хатці у лісі. Ми ходили з мамою збирати гриби та ягоди.

— А ти, Миколо, що нам скажеш? — спитав тоді учитель. — Ти, здається, росіянин?..

— Ні, пане! Я не росіянин, я українець! — рішучо та виразно відповів Микола...

— Добре, але ж Україна — це частина Росії, отже це те саме!

— Ні, пане! Українці мають свою окрему мову, своїх визначних людей і живуть інакше, як росіяни!

— Але окремої держави хіба ніколи не мали!?

— Мали. Ще тисячу років тому мали ми власну державу із князями: Ігорем, Святославом, Володимиром Великим, Ярославом Мудрим і ще багатьма іншими.

А опісля, приблизно триста років тому, гетьман Хмельницький відновив Українську державу, але потім московські царі поневолили її. Та й недавно по першій світовій війні ми мали на короткий час свою державу, що до неї належали всі українські землі. І тепер, хоч большевики знову заволоділи Україною, з ними весь час бореться Українська Повстанська Армія.

Діти зацікавлено слухали і просили Миколу ще розповідати.

— Україна — велика країна, вона має 40 мільйонів населення. Вона багата на збіжжя та овочі, має вугілля в Донецькому Кряжі, залізо біля Кривого Рогу, нафту на Підкарпатті і навіть срібло...

Микола розповідав та розповідав, мов із книжки читав. Ціла кляса слухала уважно. Коли задзвонив дзвінок, вчитель закінчив годину словами:

— Дякую вам усім, що розказали нам про свої країни, а найбільше тобі, Миколо! Бачу в метриці, що ти народився на чужині та своєї країни навіть не бачив. Та справді гарна вона мусить бути і, мабуть, дуже її любиш, коли ти, хоч і не бачив, а так багато знаєш про неї.

Іванна Савицька

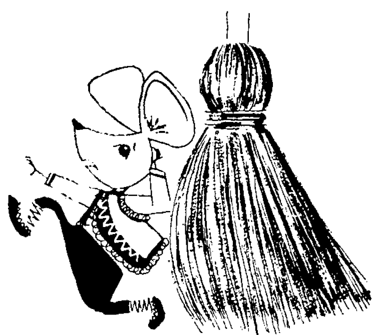
ПРАЦЬОВИТА МИШКА РІКІ

(Ілюстрації Ярослави Сурмач)

Маленька мишка Рікі жила з матір'ю й сестричками в темному ґаражі, у щура.

Часто доводилося мишкам голодувати.

Одного разу, коли мати, знесилена довгими розшуками за поживою, знову нічого не принесла на сніданок, Рікі тихцем вибігла з гніздечка й виглянула на світ Божий. Все кругом було дуже цікаве, але яке ж страшне! Шкіра на мишці трусилася, лапки тремтіли, але дошкульний голод примушував іти й шукати чогось попоїсти.

У пекарні, що була за дорогою, розносилися милі пахощі свіжого хліба. Рікі стала дибки перед товстою пекаркою й запищала:

— Хочу їсти!

— От таке то, їсти хочеш, — забурмотіла сердито пекарка, — а заробити не ласка?

Вона вхопила мітлу й прогнала маленьку мишку.

Голодна Рікі побігла далі, не зневірившись першою невдачею. Ось крамниця з дитячими забавками. Повно в ній коників, м'ячиків, ляльок, електричних поїздів і всілякої всячини. Мишка спинилася перед вітриною й промовила тоненьким голосочком:

— Заробити хочу!

Власник крамниці приязно усміхнувся:

— Це гарно, що ти хочеш працювати на прожиток, а не ходити за прошеним хлібом, або красти. Та бачиш, моя крамниця тепер зачинена, робітники відпочивають, ніякої роботи для тебе немає. Спробуй краще у фабриці паперу.

Рікі побігла до власника й знову повторила своє:

— Заробити хочу.

Високий, худий пан в окулярах відізвався ласкавим голосом:

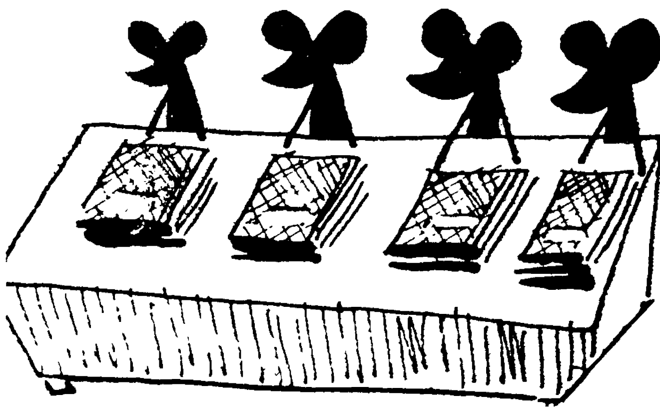
— Заробітків тепер у мене немає, бо зіпсувалася машина, що діркує зошити. Робітники пішли додому, вся робота стоїть. Зайди згодом, може направимо машину, тоді й заробити зможеш.

Рікі подумала хвилину, а далі сказала:

— Діркувати папір — це моя спеціяльність! Мій дід і прадід діркували папір,уся моя родина справиться з цією роботою. Дайте лише зошит, а я покажу, яка з мене робітниця.

За декілька хвилин Рікі сиділа за столом і гострими зубчиками діркувала зошити. Вона робила це так справно, так швидко і так рівненько, що власник фабрики дивувався, радів і нагородив її того вечора доброю заплатою.

Другого дня вранці за фабричним столом сиділа вся мишача сім'я. Мишки працювали пильно й чесно і наготовили стільки зошитів, що вистачить для всіх дітей у всіх школах. Звичайно, вони заробили багато грошей. Згодом покинули вони криївку старого щура й замешкали в гарній, новій, власній хатці.

А ви, діточки, пригляньтеся добре до своїх зошитів. Може й на них знайдете сліди маленьких зубчиків проворної мишки Рікі.

ОСІНЬ

Ходить Осінь під вікном,
Понад лісом і ставком,
Листячко з дерев зриває,
Рясно землю ним вкриває . . .
Десь сховалось тепле сонце,
Тільки дощик за віконцем.

Ніна Бурик

КАЗКА ПРО ТРЬОХ ЦУЦЕНЯТ

Ілюстрації П. Холодного

Раз жили побіля річки цуценята невеличкі: чорний Блек, сірий Мак, білий з плямкою Тік-Так.

Вміли тільки пустувати неслухняні цуценята, довгий Блек, грубий Мак і малесенький Тік-Так.

„Йдіть до школи!" — каже мати. — А вони мерщій тікати: перший Блек, другий Мак, а за ними і Тік-Так.

Мати купить їм книжки — вмить розірвуть на шматки дурник Блек, ледар Мак і гонивітер Тік-Так.

Якось раз пішли до лісу і побачили там лиса чорний Блек, сірий Мак, білий з плямкою Тік-Так.

Лис почав від них тікати, а за ним біжать щенята, жвавий Блек, хвацький Мак, з-заду шибеник Тік-Так.

Мчать, роззявивши три пащі, далі й далі, в темну хащу швидко Блек, метко Мак, шкутильгаючи Тік-Так.

Лис сховався десь в хащах, і відчули раптом жах довгий Блек, грубий Мак і малесенький Тік-Так.

Де поділась їхня втома! „Як дістатися додому?" — дума Блек, дума Мак, розмірковує Тік-Так.

Бачать білку: „Гей, хвостата! Як знайти нам нашу хату?" — каже Блек, каже Мак і притакує Тік-Так.

„Не скажу! — їм каже та. — Хто відгриз мені хвоста? Чи не Блек? Чи не Мак? Чи не ти, малий Тік-Так?"

Бачать зайця: „Прудконогий, покажи нам ти дорогу!.." — просить Блек, просить Мак, і хвостом маха Тік-Так.

„Не скажу! — той каже сухо. — Хто тягнув мене за вухо? Чи не Блек, Чи не Мак? Чи не ти, малий Тік-Так?"

Бачать ґаву: „Пані ґаво! Де наш дім? Скажіть ласкаво!" — плаче Блек ,плаче Мак і реве малий Тік-Так.

„Не скажу! Йдіть навмання! Хто образив ґавеня? Чи не Блек? Чи не Мак? Чи не ти, малий Тік-Так?"

„Слово чести, пані мила! Ґавеня те нас побило", — бреше Блек, бреше Мак і підбріхує Тік-Так.

Кряче ґава: „Шкода вас! Там ось є дороговказ!" Скаче Блек, скаче Мак і підскакує Тік-Так.

„Дві є дошки: ВОВК і ХАТА — прочитаєте щенята. Чорний Блек, сірий Мак, білий з плямкою Тік-Так?"

„Певно! Нам книжок багато довелося розірвати", — каже Блек, каже Мак і притакує Тік-Так.

І стрибали, і брехали, і на літери гарчали довгий Блек, грубий Мак і малесенький Тік-Так.

Та не вміли прочитати, де є ВОВК, а де є ХАТА бідний Блек, бідний Мак і біднесенький Тік-Так.

Посідали коло клена і завили, мов сирени, хрипко Блек, глухо Мак і тонесенько Тік-Так.

Їх почула рідна мати, привела усіх до хати — скаче Блек, скаче Мак і підскакує Тік-Так.

А уранці — гляньте! — полем з книжечками йдуть до школи перший Блек, другий Мак, а за ними ще й Тік-Так.

Інна Роговська

ДОБРИЙ ПРИКЛАД

Ось, діточки, хороший приклад вам:
Коли Ісусик був малим хлоп'ям
І в Назареті жив у хатці бідній,
Він помагав своїй Матусі рідній.
Щодня по воду йшов до джерела,
Щодня стирав кришини зі стола —
І так то разом з Мамою хлоп'ятко
Держало хату в чистоті й порядку.
У Назареті, в мирнім домі їх
Царила радість, нісся тихий сміх,
А Божа Мати гладила ласкаво
Долонею голівку кучеряву
І споглядала з радісним чуттям
На Сина Божого, що був Її Дитям.

П'ЯТЬ БРАТІВ

П'ять братіків прийшли до школи — були ще маленькі. Треба було їм писати, але перо було для них тяжке. Перший брат мовив:

— Я сам пера не підійму.

А другий сказав: — Підожди, братіку, я тобі поможу!

І поміг. Підняли перо вдвох, але незабаром стали гукати:

— Впаде перо, впаде! Ми не можемо його втримати!

Тоді третій брат озвався: — Я вам поможу!

І поміг. Тепер уже тримали перо міцно, але все ще гукали: — Нехай нас хтонебудь підпирає, як будемо писати.

Тоді четвертий і п'ятий брати погодилися, що будуть їх підпирати, як вони писатимуть. І підпирали, і писалося їм добре. Отже, один брат був би нічого не вдіяв, а всім укупі добре пішло.

Що ж це воно таке? Які це брати, що писали аж уп'ятьох одним пером?

Та це ж рука й пальці-братіки, що держаться купи та й допомагають один одному при писанні!

Та воно не тільки до писання приходиться. Всяке діло краще йде, як братіки один одному помагають.

Олена Пчілка

(З „Молодої України")

З ПРИГОД ХАДЖІ ЕДІНА

(Сміховинка за кавказьким переказом)

По соняшній квітучій країні Самарканді ходив народній мудрець Хаджі Едін, навчав і веселив людей своїми притчами-сміховинками. Та обмовили його вороги перед самим каліфом[1]. Набрехали, що він кпить собі з бороди Магомета[2] й бунтує народ проти царської влади. Хаджі Едіна поставили перед царський суд і присудили до смертної кари: зав'язати в мішок і втопити в річці.

Взяли його два гайдуки, посадили в мішок, перевісили через коромисло, несуть топити. Чує мудрець Хаджі Едін, що кінець його днів недалеко, що річка ось близько плюскоче. Та не падає духом мудрець Хаджі Едін, і в бистрій на вигадки його голові наклььовується промінчик спасіння . . .

Ось починає він, Хаджі Едін, важко-важенько стогнати:

— Ох, яка шкода! Ой, яка шкода!

— Еге, шкода тобі помирати, цап'яча бородо! — сміється один з гайдуків. — Оце тільки гляди, як забулькаєш у воді, немов сліпе кошеня!

— Ні, друзі, — каже мудрець, — я не боюся смерти, бо кожному з нас простелилася одна дорога до брам Едему[3]. Та от шкода мені тих скарбів, які я закопав на старому цвинтарі. Отак пропаду ні за цапову душу, та й ніхто не знатиме, де вони лежать, і не матиме з них пожитку.

Гайдуки спинилися, моргнули один на одного:

— Де вони, кажеш, лежать ті скарби, чесний отче?

— На старому цвинтарі, закопані під великим дубом, а місце зазначене круглим каменем. Цілком неглибоко під землею, багато копати не треба . . .

Тут гайдуки довго не міркували, що їм робити, пустили коромисло і мішок з Хаджі Едіном на землю, а самі дременули на старий цвинтар.

— Слава Аллахові! — зрадів у мішку наш мудрець. — Небесні сили вже простягнули мені один палець, але є надія, що простягнуть цілу руку.

Чує — на дорозі затупали ослячі копита, і якийсь розбитий, старечий голос вже здалеку загомонів: „Ох, мені лишечко! Моя спина! Як мені болить моя спина!"

Хаджі Едін зразу по голосу пізнав, що це їде багатий купець Ахмет, найбільший під сонцем скупердяга, що вже десять років терпів гостець у спині, а жалував видати й одного шеляга на лікаря та ліки.

(Продовження на стор. 12-ій)

---

[1] каліф — володар магометанської країни.
[2] Аллах — мусульманська назва бога.
[3] Едем — рай.

З ПРИГОД ХАДЖІ ЕДІНА

(Продовження зі стор. 11-ої)

Ось і починає наш мудрець приспівувати в мішку:

— Слава Аллахові! Як мені тут добре! Який чудовий бальзам спливає по моїй спині! Гей, як весело мені на душі!

Ілюстрація П. Холодного

— Гов, тппру! — купець Ахмет спинив свого віслюка коло Хаджі Едіна, що сидів у мішку. „Що воно за диво?" — промовив. — „Сидить чолов'яга зав'язаний у мішку і мало зі шкури не вискакує, що йому добре.

— А, бо чудесний це мішок! — відізвався мудрець. — Посидиш у ньому хвилинку-дві й найважча хвороба від тебе відступає. Я від п'яти років терпів на гостець у крижах, і найкращі лікарі не могли мені допомогти. А посидів часочок у цьому мішку й чую, що немов би ще раз на світ народився: гостець пропав, мов рукою відняв!

— Ох, добрий чоловіче! — залебедів скупердяга. — Змилуйся наді мною та пусти мене хоч на малу хвилину в цей чудесний мішок! Я так важко страждаю від ломання в спині, що й сказати тобі не сила, який страшний біль! Впусти мене, впусти мене, порятуй, бо гину!

Каже йому наш мудрець:

— Радий би порятувати тебе, мій милий приятелю, та це не мій мішок, а позичений в одного чародія. Я заплатив за позичку таляра, а тепер мушу мішок віддати. Та коли ти потрясеш кишенею й витрясеш із неї таляра, тоді попрошу чародія, щоб і тебе впустив до мішка.

— Дам пів таляра, на бороду пророка клянусь, що більше не маю при душі! — божився старий скупар.

— Ні, за пів таляра шкода всякої балачки! Навіть не пробуй мене розв'язувати, бо я тобі не вилізу з мішка.

— Добре, заплачу таляра, коли в тебе таке кам'яне серце, — простогнав Ахмет і кинувся розв'язувати мішок.

Виліз наш мудрець на божий світ, подивився на ясне сонце і зрадів у душі тихою радістю: „Є ще Аллах на небі! Не тільки з життям врятувався, але й таляра видушив із старого скнари! Дам того таляра якомусь бідакові!"

А до Ахмета каже:

— Лізь тепер, брате, у мішок і спасай своє здоров'я. Я тебе гарненько завяжу, а сам постережу твою скотину, щоб хто не вкрав.

Тим часом гайдуки перекопали пів цвинтаря, та жадного скарбу не знайшли. Втомлені, задихані, прибігають на те місце, де лишили мішок з Хаджі Едіном, і лають його на всі застави:

— Ех, ти, ледача шкуро! То ти нас так у дурні пошив?! Стривай же! Поки підеш на дно раків ловити, ми ще всиплемо тобі печеного бобу!

Вхопили добрі бучки та й давай лупцювати купця Ахмета, що сидів зав'язаний у мішку... А він у крик:

— Ґвалт! Рятуйте! Що ж це за лікування? Я заплатив цілого таляра, а з мене душу випирають!

Тут гайдуки по голосі впізнали, що у мішку сидить хтось інший, не Хаджі Едін!

І. КЕР.

Бібліотека Юного Читача „Євшан-Зілля" видала минулого року гарну книжку — збірку леґенд про Христа п. з. „Гарфа Леілі". Ця книжка повинна бути в бібліотеці кожної української дитини.

Леґенди про Христа „Гарфа Леілі" написала відома наша дитяча письменниця, Віра Лебедова. Дійсне її прізвище — Константина Малицька. Вона багато працювала для українського народу, а особливо для дітей. Писала оповідання, вірші, сценки, редаґувала дитячий журнал „Дзвінок", вчила в рідній школі дітей — головно у Львові.

Її леґенди про Христа „Гарфа Леілі" — це вже посмертне видання. Хоч померла наша письменниця, але діти завжди пам'ятатимуть про неї і читатимуть її чудову книжку. У ній розказує авторка про життя Ісуса Христа від народження в убогій стаєнці аж до самої смерти на хресті і світлого Воскресення.

Книжка велика і має багато ілюстрацій, різаних у дереві — дереворитів, що їх зробив мистець Ю. Кульчицький.

КУТОК розваг

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

Ви читали в попередній „Веселці" про вигадливого пластового новака Петрика. Сьогодні розкажу вам про ще одну його вигадку.

Оце забіг наш Петрик до таборової кухні і побачив привезену картоплю. Ухопив найбільшу картоплину — отаку „окату й носату".

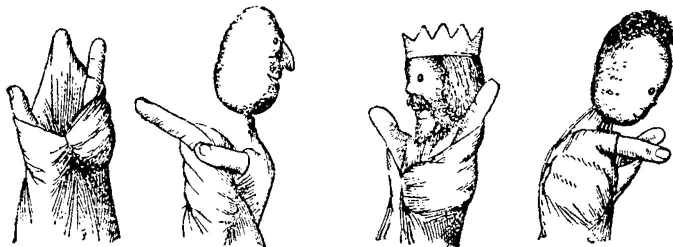
— Можна позичити? Я принесу назад, — сказав до дижурного і побіг.

Увечері сидять новаки за вечерею, аж знечев'я на край столу вискочило чудо-диво: маленький чоловічок. Вклонився вліво, вправо, кивнув головою, помахав рукою і грубим голосом, наче братчик-виховник, голосно каже: — Таборові смачного!

Новаки здива аж роти повідкривали.

Та здивування скоро проминуло і всі почали голосно сміятися. Виявилося, що чоловічок — це ніщо інше як... картоплина в руках Петрика. Він вирізав їй рота, намалював носа, очі, почепив вуса, настромив з паперу капелюх — і чоловічок готовий! Потім видовбав унизу дірку, встромив туди свій вказівний палець, і так голова стала рухатися. Свою руку обгорнув хустинкою, великий і середній пальці встромив, наче руки, і з картоплини стала... жива лялька. Сам Петрик сховався під столом, а виставив на край столу тільки руку з лялькою і говорив за неї всякі веселі вигадки.

Аж до самої вечірньої молитви тільки й була мова про Петрикову вигадку!

Придивіться як тримати ляльки на пальці.

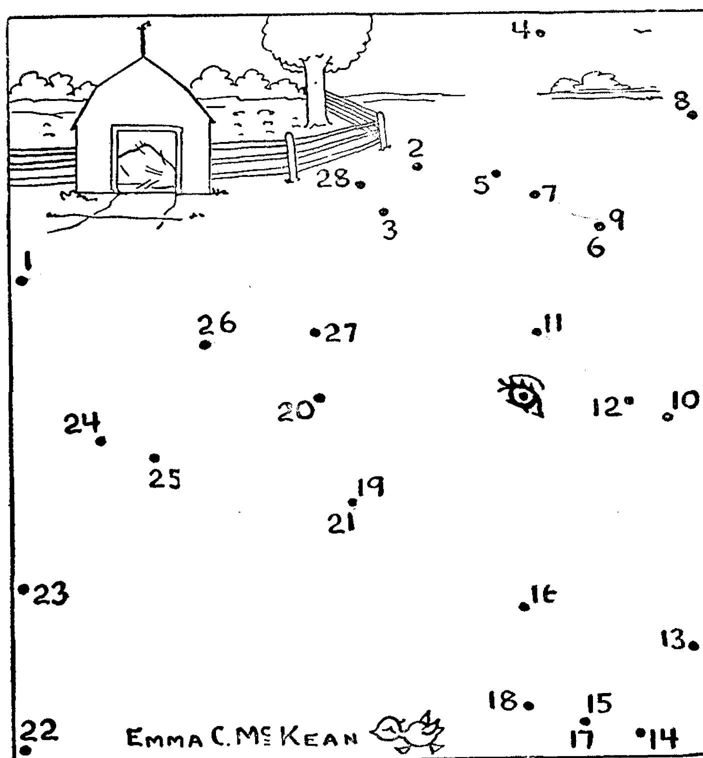
**

А тепер скажу вам, що Петрикова вигадка — це і є початок лялькового театру. Оце й хочу порадити вам влаштувати чи вдома чи в пластовій домівці чи в школі справжній ляльковий театр — із сценою, декораціями, світлом! Побачите, яка гарна й корисна розвага буде і вам і вашим гостям-глядачам!

Сьогодні розкажу вам, як зробити ляльку до такого театру — багато кращу, як з картоплини. Купіть плястеліни, завбільшки як півтора кулака. Покладіть у тепле місце, щоб зовсім зм'якла. А тоді ліпіть з неї голову (найкраще за готовим зразком якоїсь картини-портрета). Може зразу не вийде добре, але треба терпеливости, або найкраще — допомоги дорослих та ще й з хистом до різьби-скульптури. Коли голова вже „вирізьблена", покладіть у холодне місце, щоб ствердла. Зваріть клей: на склянку води дві ложки житньої муки. Наріжте, або краще нарвіть багато кусників паперу з газети і торбинок. Придбайте круглий патичок на 4 інчі довжини, завгрубшки як ваш указівний палець. Насадіть голову на патик (наче на шию). Другий кінець устроміть у шийку пляшки, або в слоїк, щоб голова твердо стояла. Поставте голову перед собою на столі, намажте злегка вазеліною, або миляною піною, мачайте кусники паперу в клей (щоб добре з двох боків намокли) і наліплюйте на голову. Треба обліпити всю голову і пів інча патика довкола чотири рази: перший раз газетним, потім торбинковим папером, знову газетним і востаннє — торбинковим. Добре притискати папір патичком-сірником особливо на обличчі — очі, ніс, губи. Коли робота скінчена, поставте голову в тепле сухе місце на 2-3 дні. Коли голова висохне, переріжте її гострим ножем на половину (можна разом з плястеліною) від вуха до вуха. Виберіть плястеліну, а паперові половинки обклейте всередині клаптиками паперу 5-6 разів, щоб голова була міцнішою. Половинки треба склеїти звичайним каруком, добре намазавши краї, і потім обв'язати голову шнурком, щоб половинки і клей добре склеїлися. Можна склеїти половинки ще й пасочками паперу всередині і зверху голови. Тепер обличчя розмалюйде найкраще олійною фарбою. Зробіть волосся-перуку з волічки або шовкових ниток.

Ївга Шугай

ЗНАЙДІТЬ ПОТВОРУ!

Чи можете відразу сказати, яка потвора переховується на цьому обійсті? Напевно ні! Якщо хочете її побачити, візьміть олівець і почніть з пункту ч. 1 тягнути безперервну лінію через пункт ч. 2, 3 і т. д., аж поки досягнете пункт ч. 28. Коли поруч одного пункту є два числа, вживіть цей пункт для обох чисел. Помалюйте потвору кольоровими олівцями, або крейдками.

Розгадаймо!

1. ВИБЕРІТЬ БУКВИ

Зі слів: досада, трон, горіх, корогва, корок, корба, сито, кучма — виберіть по одній букві так, щоб з кожного слова постало нове інше слово. З вибраних букв складається назва відомого в Галичині міста.

2. ХРЕСТИКІВКА

На місці хрестиків і рисок вставити букви, що дадуть слова:

Х — — — Небесне світило

Х — — — Старенька жінка

Х — — — Дрібні камінчики над річкою

Х — — — Гори, що ділять Европу й Азію

Х — — — Відділ війська

Початкові букви слів дадуть назву річки на Україні, яку проходили і оспівували Українські Січові Стрільці.

3. РЕБУС

Відчитайте слова відомої стрілецької пісні.

4. ЦІКАВЕ ПИТАННЯ

Недавно помер столітній дідусь; за все своє життя був у нього день народин тільки двадцять п'ять разів. Чи це можливе?

5. ЗАГАДКИ

Повзун повзе — гілки везе.

**

Часом запрошують, чекають,
А як прийде, всі втікають.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК

Розв'язки загадок, вміщених у першому числі „Веселки":

ХРЕСТИКІВКА: Річка на Україні — Ворскло. Країна в Европі — Еспанія. Мудрий цар у старовині — Соломон. Мешканець Півночі — ескімос. Нарід в Европі — литовці. Гуцульське місто — Коломия. Частина світу — Америка. Початкові букви слів дають слово — веселка.

ЯКИЙ ЦЕ РІГ?

Ви вгадали — це не ріг,
Тільки місто — Кривий Ріг.
І шукайте місто це
Над рікою Інгульцем.
Там родовища руди,
Пребагаті, хоч куди!
А з руди є той метал —
Найцінніша в світі сталь.

М. Петрів

ЯКІ ЦЕ СЛОВА? — Ілля, вік, ад, небо, фін, рів, ар, ніс, кат, око. Початкові букви дають ім'я і прізвище — Іван Франко.

ЯКІ ЦЕ РІКИ? — Сян, Дніпро, Дністер, Прут, Припʼять.

ЩО ЦЕ? — Вітер.

ПИТАННЯ. — Відповідь: Гетьманську булаву тримає в Києві і досі гетьман Богдан Хмельницький — гляньте на світлину його пам'ятника на Софійській площі в Києві.

ДИВО В АЛЬТАНЦІ: Всі ви напевно зразу взнали, що не жадне диво, а вітер перегортав сторінки книжки.

Льосування нагород: Як ми заповіли в першому числі „Веселки", виказ учасників льосування нагород за добрі розв'язки загадок та виказ виграних нагород вмістимо у листопадовому числі журналику. Реченець надсилання розв'язок до загадок із першого числа минув 15 жовтня ц. р.

Розв'язки загадок, поміщених у другому числі „Веселки" присилати до дня 15-го листопада ц. р. Хто правильно розв'яже всі загадки, візьме участь у льосуванні нагород. Виказ учасників льосування й виграних нагород помістило в грудневому числі „Веселки".

Заклик редакції „Веселки" до малих читачів, щоб писали про те, як їм сподобався журналик і що в ньому хотіли б читати й бачити, не пройшов без відгуку. Редакція отримала багато листів від дітей. Кілька з них друкуємо:

Андрійко Шуль з Ню Йорку пише:

Дорога „Веселко"!
Дуже не люблю витягати своїх грошей з каси, бо

складаю їх на ковзани, але посилаю 1.76 дол. Дуже боюсь, що чомусь „Веселка" не прийде до мене другий раз.

У „Веселці" є чудовий вірш про князя Святослава. Вже вмію його напам'ять. „Кобзарева гостина" також дуже гарна. Не хочу тільки сумного закінчення, але з Тарасом Шевченком якось все сумно діється!

А найбільше люблю смішні вірші, казки про хлопців або ведмедиків.

Ще одне: чому „Веселка" не є така кольорова, як на небі?

Па, „Веселко"!

***

А ось листок Галі Сливинської з Дітройту:

Дорога „Веселко"!

Тато дав мені прочитати перше число „Веселки". Я сама прочитала цілий журнал своєму малому братчикові. Нам дуже сподобався. Мені найбільше сподобалася сценічна картина „Кобзарева гостина", „Козацька дитина" і леґенда „Сила хреста". Моєму братчикові сподобався „Тарасик Бульбасик" і „Богута-Багатир". Ці дві речі Тато й я мусіли кілька разів йому прочитати. І взагалі ціле число дуже гарне. Я навчилася читати й писати по-українськи в школі українознавства. Я народилася у Львові, а мій братчик в Америці. Мені 10 років, братчикові 4 і пів. Пересилаю в цьому листі 2 дол. на передплату.

***

Відповідь Редакції:

Дорогі діти!

Тим разом „Веселка" засміялася всіма своїми кольорами не лише до Вас, але й до нас, її Редакції, й співробітників. Сталося це завдяки листам, що ми їх отримали від малих читачів. Ці листи — це найбільша нагорода, яку ми могли дістати за нашу працю.

Так само нас дуже зворушила жертвенність наших читачів.

Ця дитяча жертвенність доказує, що діти розуміють вагу свого журналика й хочуть спричинитися до його існування й росту.

Андрійко питає: „Чому „Веселка" не є така кольорова, як на небі?"

Нашим бажанням є дати Вам, Малі Читачі, кольоровий журнал. Хочемо також збільшити його об'єм і дати кращий папір. З цією метою впродовж місяця жовтня ц. р. ведеться кампанія за збірку фондів на „Веселку". Хочемо придбати бодай 10,000 дол. на пресовий фонд. Тоді і зробимо журнал таким, яким бажали б бачити його Ви — читачі й ми — Видавництво, Редакція й Співробітники.

Тому закликаємо й Вас, Малі Читачі, до участи в збірці на пресовий фонд „Веселки". Просіть своїх Батьків, Опікунів, Учителів, Виховників, щоб підтримали наші заходи, а самі підіть за прикладом Галі Сливинської й Андрійка Шуля. Спільними силами зробимо велике діло!

Вітаємо Вас
Редакція „Веселки"

Василь: Лесю, ходи з нами гратися!

Лесь: Не можу. Мушу помогти батькові зробити моє шкільне завдання.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ТАБІР НОВАЧОК В ІСТ ЧЕТЕМ

Цього року в липні я була в таборі новачок в Іст Четем, Ню Йорк. Наш табір називався „Лісова Поляна". Це був вишкільний табір. Ми вчилися в ньому новацьких умілостей і складали проби. Нас було 160 новачок з Ню Йорку, Филаделфії, Ню Джерзі, Балтимор і інших місцевостей.

Новачки були поділені на три гнізда. Комантанткою табору була сестричка Е. Гойдиш. Ми її дуже любили, бо була до нас добра й дбала про нас. Їй допомагали інші сестрички. Ми мешкали в будинках і спали на ліжках. Мешканці кожної кімнати дбали про чистоту, бо найчистіша кімната діставала прапорець чистоти.

Лікар і медсестра дбали про наше здоров'я. Отець Гіриак відправляв Службу Божу, сповідав нас і говорив нам про Бога.

Рано ми вставали о годині 7:30, прибирали кімнату й милися. Потім ішли на ранішню молитву й сніданок. Після того мали різні пластові зайняття. Ходили на прогулянки до лісу й пізнавали природу. По обіді була пів години тишина і ми мусіли спати. Увечорі ходили на вогник. Співали пісень, а сестрички розказували нам казки. Ми дуже любили вогники. Найкращий був вогник „Привіт, Україно, Тобі!" Ми писали тоді листи в Україну, палили їх у ватрі, щоб вітер заніс наш привіт у Рідний Край. Одного разу на вогник завітав гість з Европи, пластун-сеньйор А. Фіґоль. Він привіз нам привіт від українських дітей з Німеччини. А ми через нього передали їм наш привіт. Під час тижня ощадности й доброго діла ми зібрали 70 дол. і передали їх дітям у Німеччині.

Молодші діти дістали новацькі хустини, старші склали новацьку пробу й новацьку обіцянку.

А найкраще згадуємо День Пластунки. Тоді приїхало багато батьків і гостей до табору. Ми співали пісень і виконували вправи. Гості оглядали нашу виставу. Всі речі зробили самі новачки. Там були вишивки, рисунки, зільники, маленька українська хата, українське село й пластовий табір.

Новачка „Незабудька"

„ВЕСЕЛКА", ілюстрований журнал для української дітвори. Виходить 15-го кожного місяця при „Свободі". Адреса Редакції й Адміністрації: "SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Редакція застерігає собі право виправляти матеріяли. Передруки нових творів і репродукції ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакційної Колеґії. Заголовок і заставки роботи М. Бутовича.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ. — Ілюстрації: М. ЛЕВИЦЬКИЙ.

І ЧАСТИНА: ДУБ — СКОРОЗРІСТ (Закінчення)

Пішов Богута під дуба ночувати, а по дорозі зачіпив нехотя ногою за вербу біля воріт та й вирвав її з корінням.

Третього дня Богута з лежанки підвівся і сів на свою хату, мов на сідло.

Мати виглянула, в вікно: — Звідки вітер такий, що моя хата тріщить?

— То не вітер, мамо, то я хочу знати, чи хата міцна. Бо я буду вас покидати, по широкій Україні мандрувати.

(Кінець першої частини)